

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2010

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ (I) ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

**ΜΑΘΗΜΑ : ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ (101)**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : ΤΡΙΤΗ, 25 ΜΑΪΟΥ 2010

ΩΡΑ : 11.00 – 13.30

ΛΥΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α: Αποτελείται από 12 ερωτήσεις.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 4 μονάδες.

1. Να υπολογίσετε τη μέγιστη επιτρεπόμενη πτώση τάσης σε μια μονοφασική ηλεκτρική εγκατάσταση με τάση $U = 220 \text{ V}$, σύμφωνα με την 16η έκδοση των κανονισμών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

Απάντηση:

Η μέγιστη επιτρεπόμενη πτώση τάσης είναι σύμφωνα με την 16^η έκδοση των κανονισμών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων το 4% της τάσης τροφοδοσίας της εγκατάστασης.

$$\Delta U = \frac{220 \cdot 4}{100} = 8.8 \text{ V}$$

2. Να αναφέρετε τα κύρια μέρη μιας Δομημένης Καλωδίωσης.

Απάντηση:

Η δομημένη καλωδίωση αποτελείται από τέσσερα κύρια μέρη:

- Κατανεμητές
- Καλωδίωση Κορμού (κατακόρυφη ανάπτυξη)
- Οριζόντια Καλωδίωση
- Θέσεις Εργασίας

3. Να αναφέρετε δυο λόγους για τους οποίους επιβάλλεται ο περιορισμός του ρεύματος εκκίνησης των κινητήρων.

Απάντηση:

Το ρεύμα εκκίνησης κινητήρων πρέπει να περιορίζεται έτσι ώστε:

- Να μειώνεται η πτώση τάσης με τις ανεπιθύμητες συνέπειες
- Το ξεκίνημα των κινητήρων να γίνεται πιο ομαλά.
- Να μειώνεται η καταπόνηση των κινητήρων και να αυξάνεται ο χρόνος ζωής τους.
- Να μην έχουμε ανεπιθύμητες ενεργοποιήσεις μηχανισμών προστασίας.

4. Να αναφέρετε δύο βασικά πλεονεκτήματα του συστήματος πυρανίχνευσης με διευθύνσεις (**addressable**) σε σχέση με το σύστημα πυρανίχνευσης συμβατικού τύπου (με ζώνες).

Απάντηση:

- Λιγότερη διασωλήνωση / διασυρμάτωση
  - Ακριβής ένδειξη στον πίνακα ελέγχου για τη θέση του ανιχνευτή που ενεργοποιήθηκε.
5. Να αναφέρετε δύο μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη διόρθωση του Συντελεστή Ισχύος.

Απάντηση:

Υπάρχουν 3 τρόποι (μέθοδοι) για τη διόρθωση του Συντελεστή Ισχύος.

- Ατομική διόρθωση
  - Ομαδική διόρθωση
  - Κεντρική (μηχανισμός διόρθωσης Σ.Ι. – Power Factor Correction Unit)
6. Ποιο σκοπό εξυπηρετούν οι ακόλουθοι μηχανισμοί σε ένα σύστημα πυρανίχνευσης;
- Αισθητήρας καπνού.
  - Αισθητήρας θερμότητας.

Απάντηση:

Ο σκοπός που εξυπηρετούν οι ακόλουθοι μηχανισμοί σε ένα σύστημα πυρανίχνευσης:

- Αισθητήρας καπνού - ανιχνεύει καπνό .
  - Αισθητήρας θερμότητας- ανιχνεύει θερμοκρασία πάνω από κάποιο όριο
7. Να υπολογίσετε το μέγιστο ρεύμα εκκίνησης τριφασικού κινητήρα με τα πιο κάτω στοιχεία, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς.
- Ισχύς P = 4,5 kW
  - Τάση παροχής U = 415 V
  - Συντελεστής ισχύος $\cos\phi = 0.86$
  - Βαθμός απόδοσης $\eta = 0,9$
  - Ρεύμα πλήρους φορτίου $I_{FLA} = 8A$.

Απάντηση:

Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς το ρεύμα εκκίνησης ενός τριφασικού κινητήρα δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 1.5 φορές του ρεύματος πλήρους φορτίου

$$I_{\text{εκκίν.}} \leq 1,5 \times I_{\text{πλήρους φορτίου}}$$

$$I_{\text{μέγιστο}} \leq 1,5 \cdot 8 = 12A$$

8. Να αναφέρετε δυο άλλες υπηρεσίες που μπορούν να εξυπηρετηθούν, πέρα από την τηλεφωνική, από μια εγκατάσταση δομημένης καλωδίωσης.

Απάντηση:

- Τηλεφωνικό δίκτυο και Τηλεομοιοτυπία (fax)
  - Δίκτυο Ενδοεπικοινωνίας
  - Δίκτυα Ασφαλείας
    - Πυρανίχνευση
    - Συναγερμού
    - Σηματοδότησης
    - Ελέγχου προσπέλασης
  - Δίκτυα κεντρικής θέρμανσης, ψύξης/κλιματισμού και εξαερισμού
  - Δίκτυα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
  - Κλειστό κυκλώματα τηλεόρασης
  - Δίκτυα Μουσικής και αναγγελίας
9. Να αναφέρετε ποια θα είναι η τιμή ρύθμισης του μηχανισμού προστασίας έναντι υπερφόρτωσης (O/L) σ' ένα εκκινητή ΑΣΤΕΡΑ/ΤΡΙΓΩΝΟΥ, όταν σ' αυτόν συνδεθεί τριφασικός κινητήρας με ρεύμα πλήρους φορτίου $I_{FLA} = 15A$.

Απάντηση:

Η τιμή της ρύθμισης του O/L για υπερφόρτωση σε ένα εκκινητή αστέρα τριγώνου είναι το ρεύμα πλήρους φορτίου δια ρίζα 3.

Έτσι η ρύθμιση του μέσου προστασίας είναι
$$I_{FLA} = \frac{15}{\sqrt{3}} = 8.66A$$

10. Να αναφέρετε δύο πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η κεντρική θέρμανση με θερμοσυσσωρευτές, (εγκατάσταση εκτός αιχμής), σε σχέση με την κεντρική θέρμανση ζεστού νερού.

Απάντηση:

- Δεν χρειάζεται σχεδόν καθόλου συντήρηση
  - Δεν απαιτείται επιπλέον χώρος για μηχανοστάσιο και ντεπόζιτο πετρελαίου
  - Χαμηλό κόστος λειτουργίας
11. Ένας κινητήρας συνδέεται στο δίκτυο με τη βοήθεια εκκινητή. Ο κινητήρας απορροφά, για κάποιο λόγο, περισσότερο ρεύμα από το κανονικό ρεύμα πλήρους φορτίου.
Να ονομάσετε τη βλάβη που παρουσιάζει ο κινητήρας και να αναφέρετε ποιος προστατευτικός μηχανισμός θα τεθεί σε λειτουργία.

Απάντηση:

- Η βλάβη που παρουσιάζει ο κινητήρας είναι υπερφόρτωση και θα ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός προστασίας έναντι υπερφόρτωσης (O/L).**
12. Ένας Αυτόματος διακόπτης διαρροής αμπερομετρικού τύπου, με ευαισθησία $I_{\Delta N} = 300 \text{ mA}$, θα τοποθετηθεί για προστασία έναντι διαρροής σε μια ηλεκτρική εγκατάσταση με αντίσταση του ηλεκτροδίου γείωσης $R_a = 80 \Omega$.
Να εξετάσετε κατά πόσο το πιο πάνω αυτόματο θα λειτουργήσει αποτελεσματικά σε περίπτωση διαρροής και σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς της 16ης έκδοσης των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Απάντηση:

Η λειτουργία των μέσων προστασίας από διαρροή θα είναι αποτελεσματική όταν εξασφαλίζεται η συνθήκη:

Το γινόμενο της αντίστασης του ηλεκτροδίου γείωσης και της ευαισθησίας (ρεύματος ευαισθησίας) του μέσου προστασίας πρέπει να είναι ίση ή μικρότερη των 50 V

$$R_a \cdot I_{\Delta n} \leq 50V$$

Για τον πιο πάνω αυτόματο διακόπτης διαρροής

$$80 \cdot 300 \cdot 10^{-3} = 24V$$

Ο αυτόματος διακόπτης διαρροής είναι κατάλληλος για να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

ΜΕΡΟΣ Β: Αποτελείται από 4 ερωτήσεις.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 8 μονάδες

13. Να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις σχετικά με τον συντελεστή ισχύος.

- Να αναφέρετε τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη διόρθωση τού Συντελεστή Ισχύος σε σχέση με τον καταναλωτή.
- Να υπολογίσετε την άεργο ισχύ (σε kVA_r) των πυκνωτών που θα χρειαστούμε για την διόρθωση του συντελεστή ισχύος τριφασικού κινητήρα ισχύος 180 kW, ο οποίος έχει αρχικό συντελεστή ισχύος 0.70 και πρέπει να τον διορθώσουμε σε 0.95.

Το κύκλωμα τροφοδοτείται από τάση 415V / 50Hz

(Μπορείτε να υπολογίσετε την τιμή του πυκνωτή με μαθηματικό τρόπο ή να χρησιμοποιήσετε τον σχετικό πίνακα στο παράρτημα 1).

Απάντηση:

Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη διόρθωση του Σ.Ι σε σχέση με τον καταναλωτή είναι:

- Λιγότερες θερμικές απώλειες
- Λιγότερη πτώση τάσης στα καλώδια
- Εξοικονόμηση ενέργειας (χαμηλότερα τιμολόγια)

α. Με τη βοήθεια του σχετικού πίνακα του παραρτήματος 1.

$$Q = K \times P$$

Ο συντελεστής K για αρχικό συντελεστή ισχύος 0,70 και τελικό συντελεστή ισχύος 0,95 είναι 0,691

$$Q = K \times P = 0.691 \times 180 \times 10^3 = 124,380 \text{ kVA}_r$$

Με μαθηματικό τρόπο:

$$Q_{\text{πυκν}} = K \cdot P$$

$$K = \tan \varphi_1 - \tan \varphi_2$$

$$\cos \varphi_1 = 0.70 \longrightarrow \varphi_1 = 45.57 \longrightarrow \tan \varphi_1 = 1,02$$

$$\cos \varphi_2 = 0.95 \longrightarrow \varphi_2 = 18.19 \longrightarrow \tan \varphi_2 = 0,328$$

$$K = \tan \varphi_1 - \tan \varphi_2 = 1,02 - 0,328 = 0,691$$

$$Q_{\text{πυκν}} = K \cdot P = 0,691 \cdot 180 \cdot 10^3 = 124,380 \text{ kVAr}$$

14. Με τη χρήση των βοηθητικών πινάκων στο Παράρτημα 2 που επισυνάπτεται, να υπολογίσετε την ελάχιστη διατομή του καλωδίου που απαιτείται για την τροφοδότηση ενός τριφασικού κινητήρα με τα πιο κάτω στοιχεία.

- Ισχύς $P = 12 \text{ HP}$.
- Τάση τροφοδοσίας $U = 415 \text{ V}$.
- Συντελεστή ισχύος $= 0,90$.
- Συντελεστής απόδοσης $\eta = 0,95$.
- Το μέσο προστασίας του κινητήρα είναι το MCB.
- Η θερμοκρασία περιβάλλοντος αναμένεται να είναι 40° C
- Το καλώδιο είναι θωρακισμένο και είναι τοποθετημένο μαζί με άλλο ένα καλώδιο πάνω σε μεταλλική σχάρα.
- Ο συντελεστής θερμομόνωσης είναι $C_i = 0,95$

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Δε χρειάζεται να γίνει ο έλεγχος για να διαπιστωθεί αν το καλώδιο είναι κατάλληλο σε σχέση με τη πτώση τάσης.

Απάντηση:

α) Υπολογισμός καλωδίου

$$I_{\text{κιν}} = \frac{P}{\sqrt{3} \cdot U \cdot \cos \varphi \cdot \eta} = \frac{12 \cdot 746}{\sqrt{3} \cdot 415 \cdot 0,9 \cdot 0,95} = 14,41 \text{ A}$$

β) Επιλογή μέσου προστασίας $I_n \geq I_{\text{κιν}}$.

$$I_n = 16 \text{ A}$$

γ) Συντελεστές:

$$C_f = 1, C_i = 0,95, C_a = 0,94, C_g = 0,85 .$$

δ) Υπολογισμός I_z .

$$I_z = \frac{I_n}{C_f \cdot C_a \cdot C_g \cdot C_i} = \frac{16}{1 \cdot 0,94 \cdot 0,85 \cdot 1} = 20,02 \text{ A}$$

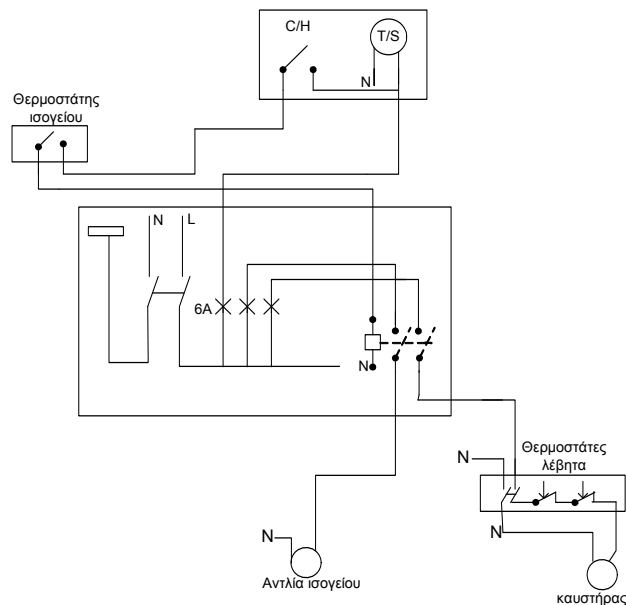
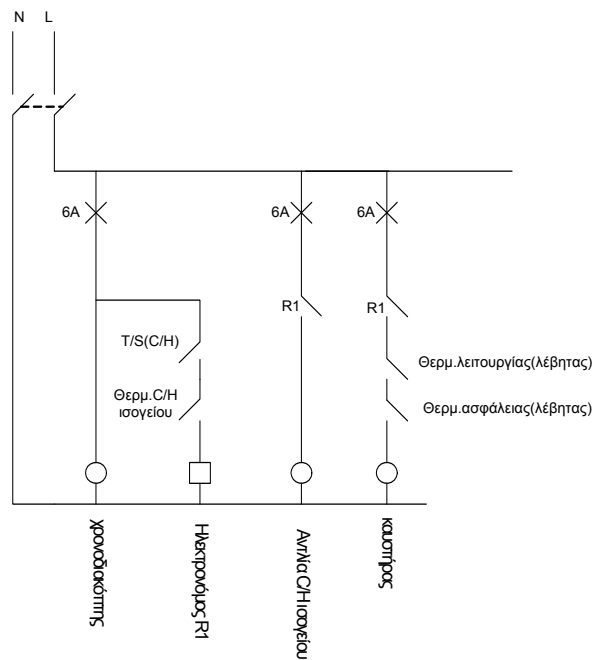
ε) Επιλογή καλωδίου από πίνακα του παραρτήματος 2.

Το καλώδιο με διατομή $2,5 \text{ mm}^2$ είναι ικανοποιητικό από την άποψη της ρευματοφόρου ικανότητας.

15. Να σχεδιάσετε το ηλεκτρικό κύκλωμα κεντρικής θέρμανσης ζεστού νερού ισόγειας κατοικίας που να περιλαμβάνει:

- Πίνακα διανομής και ελέγχου της κεντρικής θέρμανσης με όλα τα μέσα προστασίας και τα απαραίτητα εξαρτήματα ελέγχου.
- Χρονοδιακόπτη ενός καναλιού (Θέρμανση χώρου - C/H).
- Έναν κυκλοφορητή (αντλία) νερού για τα σώματα θέρμανσης.
- Ένα θερμοστάτη χώρου.
- Λέβητα και καυστήρα.

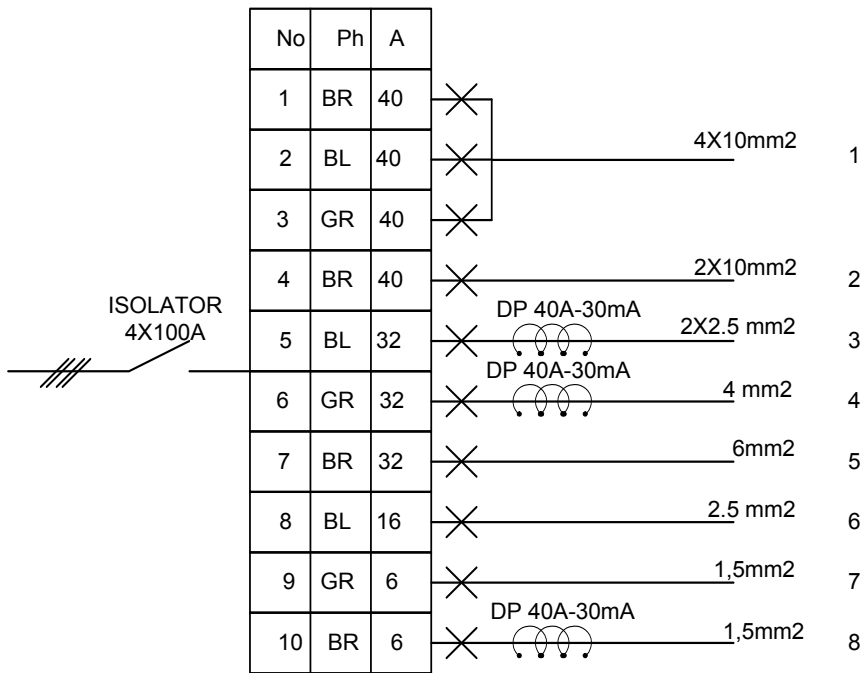
Απάντηση:

16. Στο Σχήμα 1 δίνεται ο πίνακας διανομής μιας μικρής βιομηχανικής μονάδας. Να αναγνωρίσετε και να σημειώσετε στα αντίστοιχα τετραγωνάκια από ποια γραμμή τροφοδοσίας του πίνακα (1,2,3,4,5,6,7,8) τροφοδοτούνται τα πιο κάτω ηλεκτρικά κυκλώματα.

- Κύκλωμα φωτισμού που τροφοδοτεί χώρο μπάνιου. → 8
- Κύκλωμα παροχής σε τριφασικό επιμέρους πίνακα διανομής. → 1
- Κύκλωμα ρευματοδοτών (ακτινωτό). → 4
- Κύκλωμα ρευματοδοτών (δακτυλίου). → 3
- Κύκλωμα παροχής σε μονοφασικό επιμέρους πίνακα διανομής. → 2
- Κύκλωμα φωτισμού. → 7
- Συσκευή μαγειρικής κουζίνας. → 5
- Μονοφασική μονάδα κλιματισμού. → 6

Σχήμα 1

ΜΕΡΟΣ Γ: Αποτελείται από 2 ερωτήσεις.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 10 μονάδες

17. Στο Σχήμα 2 φαίνεται το μονογραμμικό σχεδιάγραμμα παροχής του κινητήρα. Η Διατομή του καλωδίου παροχής είναι 6.0 mm^2 .

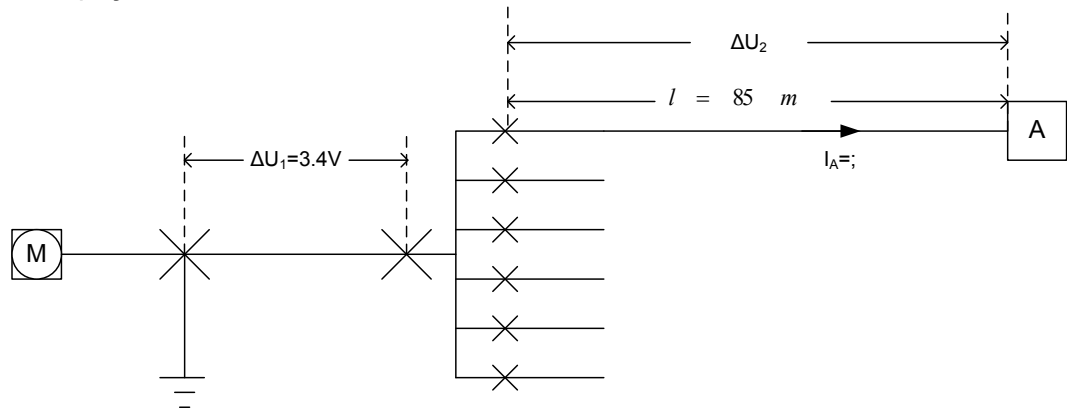
Τα στοιχεία του κινητήρα είναι:

- Ισχύς $P = 2,2 \text{ kW}$
- Τάση λειτουργίας $U = 230 \text{ V}$
- Συντελεστής ισχύος $\cos\phi = 0,85$
- Βαθμός απόδοσης $\eta = 0.9$

Να υπολογίσετε:

- α. Το ρεύμα του κινητήρα I_A .
- β. Την πτώση τάσης ΔU_2 στο καλώδιο που τροφοδοτεί τον κινητήρα A.
- γ. Να ελέγξετε αν η πτώση τάσης μέχρι τον κινητήρα A είναι μέσα στα πλαίσια που επιτρέπουν οι κανονισμοί της 16^{ης} έκδοσης.
- δ. Σε περίπτωση που η πτώση τάσης είναι μεγαλύτερη από την επιτρεπτή να αναφέρετε τα μέτρα που θα λάβουμε για να μειωθεί και να εμπίπτει στα επιτρεπτά πλαίσια.

Σας δίνεται ο Πίνακας 1 με τους συντελεστές πτώσης τάσης για διάφορες διατομές καλωδίων.

Διατομή καλωδίου mm^2	Συντελεστής πτώσης τάσης mV/A/m	
	Μονοφασικό	τριφασικό
4	12	10
6	7,9	6,8
10	4,7	4,0
16	2,9	2,5

Πίνακας 1

Απάντηση:

α.

$$I = \frac{P}{U \cdot \cos\phi \cdot \eta} \qquad I = \frac{2200}{230 \cdot 0,85 \cdot 0,9} = 12,5A$$

β. $\Delta U_2 =$ ρεύμα του κινητήρα · μήκος αγωγού · συντελεστή πτώσης τάσης (mV/A/m)

$$\Delta U_2 = I_{κιν} \cdot l \cdot \Delta V$$

(συντ. πτώσης τάσης για $6 \text{ mm}^2 = 7,9 \text{ mV/A/m}$)

$$\Delta U_2 = 12,5 \text{ A} \cdot 85 \text{ m} \cdot 7,9 \text{ mV/A/m} = 8,39 \text{ V}$$

γ. Ο υπολογισμός της επιτρεπόμενης πτώσης τάσης ξεκινά από το σημείο τροφοδότησης της ΑΗΚ.

$$\text{Συνολική πτώση τάσης} = \Delta U_1 + \Delta U_2 = 3,4 + 8,39 = 11,79 \text{ V.}$$

Σύμφωνα με τους κανονισμούς της 16^{ης} έκδοσης η μέγιστη επιτρεπόμενη πτώση τάσης είναι 4%.

Το 4% της τάσης του δικτύου (230 V) = 9,2 V (μέγιστη επιτρεπόμενη πτώση τάσης).

$$11,79 \text{ V} > 9,2 \text{ V}$$

Άρα η συνολική πτώση τάσης είναι μεγαλύτερη από την επιτρεπόμενη.

δ) Σε περίπτωση που η πτώση τάσης είναι μεγαλύτερη από την κανονική τότε:

- Θα πρέπει να αντικαταστήσουμε το καλώδιο με άλλο μεγαλύτερης διατομής
- Να ελέγξουμε αν βελτιώνοντας τον Συντελεστή Ισχύος του καταναλωτή θα μπορούσε το ρεύμα να μειωθεί σε τέτοιο βαθμό που η πτώση τάσης να βρίσκεται στα επιτρεπτά όρια.

18. Να ετοιμάσετε μελέτη τηλεφωνικής εγκατάστασης οικοδομής, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς για μια οικοδομή με ισόγειο, 1ον και 2ον όροφο.

- Στο ισόγειο υπάρχουν 6 καταστήματα.
- Στον 1ον όροφο υπάρχουν 3 διαμερίσματα.
- Στον 2ον όροφο υπάρχουν 6 διαμερίσματα.

Για κάθε κατάσταση και για κάθε διαμέρισμα απαιτείται μια τηλεφωνική σύνδεση.

Η μελέτη να περιλαμβάνει:

- Σχέδιο διασωλήνωσης.
- Σχέδιο διασυρμάτωσης.
- Πίνακα διασυνδέσεων.

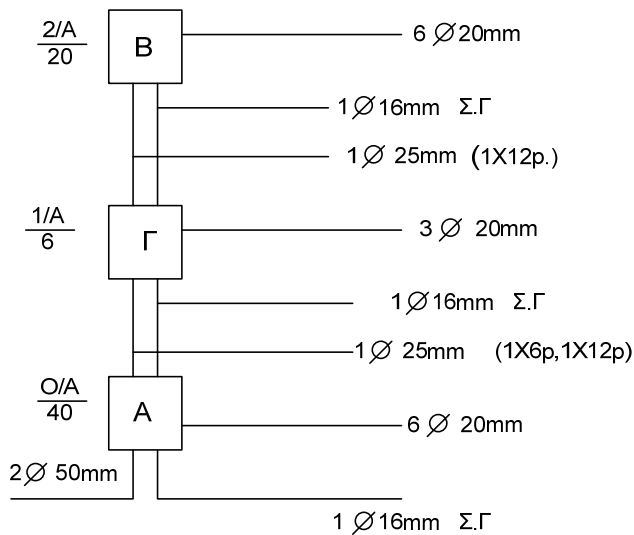
Για τον υπολογισμό της χωρητικότητας των σωλήνων και των καλωδίων μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους πίνακες στο Παράρτημα 3.

Απάντηση:

Συμβουλευτικός πίνακας

	ανάγκες	προβλεπόμενες ανάγκες	χωρητικότητα κατανεμητή	χωρητικότητα καλωδίου
2ος όροφος	6	12	20 ζεύγιοι	12 ζεύγιοι
1ος όροφος	3	6	6 ζεύγιοι	6 ζεύγιοι
ισόγειο	6	12	40 ζεύγιοι	

Πίνακας διασωληνώσεων

Διαστάσεις κουτιών κατανεμητών

A: 380X380X100

B: 330X250X100

Γ: 200X200X80

**Υπολογισμός χωρητικότητας σωλήνας μεταξύ Κύριου Κατανεμητή και 1ου ορόφου.
Από πίνακα του παραρτήματος 3:**

Η χωρητικότητα σωλήνας 25 mm² είναι 379,9 mm²

Το 30% της χωρητικότητας της σωλήνας των 25 mm² είναι 113,79 mm²

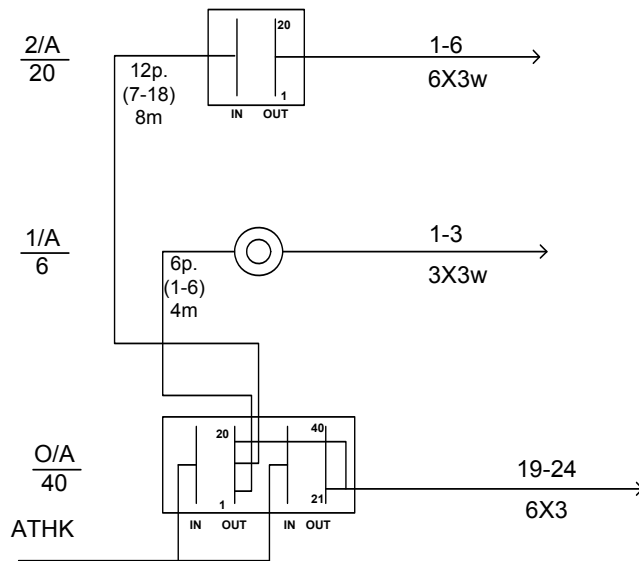
Η χωρητικότητα καλωδίου 6p είναι 38,5 mm²

Η χωρητικότητα καλωδίου 12p είναι 63,6 mm²

Επομένως, αφού 38,5 mm² + 63,6 mm² ≤ 113,79 mm²

Άρα μια σωλήνα 25mm² είναι αρκετή για τη σύνδεση του Κύριου Κατανομητή και 1ου ορόφου.
 Μεταξύ του κατανομητή 1ου ορόφου και 2ου θα εγκατασταθεί επίσης μια σωλήνα 25mm².

Σχέδιο διασυρματώσεων

Πίνακας διασυνδέσεων

ΤΣ	O/A 40		2/A 6	1/A 20	
	IN	OUT		IN	OUT
101		1	1		
102		2	2		
103		3	3		
201		7		1	1
202		8		2	2
203		9		3	3
204		10		2	4
205		11		2	5
206		12		2	6
001		19			
002		20			
003		21			
004		22			
005		23			
006		24			

----- ΤΕΛΟΣ-----